

Лагутіна А.К.,

старший викладач

кафедри германської та романської філології ГІ КУБГ

Статтю присвячено змінам пріоритетів в сучасних освітніх стратегіях та впровадженню інтерактивної діяльності в процес навчання іноземних мов у вищому навчальному закладі. Інтерактивні вправи поєднують у собі психологічний та особистісний аспект роботи викладача із застосуванням сучасних інформаційних технологій.

Ключові слова: освітні пріоритети, інтерактивне навчання, методика тренінгу, проектна діяльність, блогосфера.

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ НА ОСНОВІ ІНТЕРАКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В УМОВАХ БАГАТОПРОФІЛЬНОГО ІНСТИТУТУ

Постановка проблеми. В контексті стратегічних державних амбіцій, спрямованих на Євроінтеграцію, відбуваються зміни політичних пріоритетів і формування нової мовної політики у навчанні іноземних мов та англійської зокрема. Мовна політика та створення спільного комунікативного простору є одним з пріоритетних напрямків діяльності Європейського Союзу. Нова мовна реальність потребує модернізації вищої освіти відповідно до нових стандартів. Відбувається загальна інформатизація освіти в основі якої лежить комунікативно-діяльнісний підхід до навчання іноземних мов. Основою ефективного формування іншомовної комунікативної компетенції є інтерактивна діяльність.

Аналіз джерел та публікацій. Сучасні європейські стратегічні документи в галузі навчання іноземних мов, до яких у першу чергу варто віднести «Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: навчання, викладання і контроль» [4], а також Європейські Стандарти спрямовують нашу діяльність на формування так званої *вторинної мовної особистості*, підготовку білінгвального

активного учасника комунікації; носія мовного образу світу, здатного розуміти соціально-культурні тонкощі носія іншого образу світу.

Проблематика дослідження. Інтерактивним методам навчання присвятили свої дослідження М. М. Бірштейн, В. М. Бурков, А. О. Вербицький, С. Р. Гідрович, В.Ф. Комаров, В. А. Петрук, Л. В. Пироженко, О. І. Пометун, В. А. Роменець, Г. О. Сиротенко, В. О. Швець. Проте дослідження багатьох з них базувалися на матеріалах шкільного навчання, а питання розв'язання проблем упровадження методів інтерактивного навчання у вищу школу ще потребують подальших досліджень.

Завдання даного дослідження зумовлені об'єктом та предметом відповідно:

- формування іншомовної комунікативної компетенції як провідної складової професійної підготовки;
- застосування інтерактивних систем навчання у процесі формування іншомовної комунікативної компетенції.

А отже, – здійснити класифікацію інтерактивних засобів навчання на основі наукового аналізу методик та підходів, які в країнах ЄС було обрано пріоритетними у навчанні іноземних мов (зокрема, англійської) та обґрунтувати особливості використання інтерактивних систем навчання та визначити технології, найбільш відповідні принципам інтерактивного навчання, описати особливості їх використання.

Основний матеріал проведеного дослідження полягає у викладених нижче тезисах.

В зарубіжній методиці інтерактивне навчання впроваджується ще з дитячих садочків і є необхідною складовою для гармонійного розвитку дитини. Воно активно практикується в школах, але зазвичай слабшає у коледжі, але все ще існує в деяких формах

Інтерактивна форма навчальної роботи переконливо характеризує особливості комунікативно-діяльнісного підходу до оволодіння іноземною мовою. Відповідно до її концепції передбачається соціальна взаємодія навчасних

як міжособистісна комунікація, важливою характеристикою якої є здібність одного з комунікантів приймати роль іншого – свого співрозмовника, уявляти, як партнер сприймає його у спілкуванні, і відповідно інтерпретувати ситуацію, визначаючи власні дії. У практиці навчання іноземних мов інтерактивне навчання можна асоціювати з розвитком критичного мислення як конструктивної інтелектуальної діяльності під час організації та здійснення мовленнєвої взаємодії.

У педагогічній теорії певною мірою вже розроблені наукові положення про використання інтерактивного навчання [5; 6; 9].

Інтерактивне навчання ми розглядаємо як одну з ефективних форм стимулювання активності навчаємих до мовленнєвої взаємодії.

Інтерактивне навчання є одним із сучасних напрямів активного соціально-психологічного навчання. Отже, інтерактивному навчанню характерна різнобічна взаємодія навчаємого з навчальним середовищем.

Від стосунків між викладачами і студентами, які формуються на заняттях в університеті, залежить реалізація конкретних навчальних цілей. Викладачам вищої школи і, зокрема, гуманітарних спеціальностей необхідно не лише створювати ці відносини на своїх практичних та лекціях, але й навчити сучасних студентів, майбутніх перекладачів, вчителів, викладачів, вмінню налагоджувати взаємовідносини між своїми майбутніми колегами, клієнтами, студентами, учнями.

Безумовно, мало лише декларувати демократичний стиль спілкування у навчальному процесі, потрібно впроваджувати на практичних заняттях з курсу такі методи і прийоми, які б допомагали студентові-спеціалістові чи магістрові навчатися міжособистісному спілкуванню, взаємодії з командою, спілкуванню з аудиторією. На наш погляд, формуванню комунікативних умінь, створенню доброзичливої атмосфери у спілкуванні на занятті допомагає застосування такого виду інтерактивної діяльності, як методика тренінгу.

Тренінг визначається і як засіб перепрограмування моделі управління поведінкою та діяльністю, що вже існує в людини. Сьогодні існує декілька

видів тренінгу: *тренінг партнерського спілкування*, *тренінг сенситивності* та *тренінг креативності*, що пов'язані з психогімнастичними вправами, які націлені на формування та розвиток умінь, навичок і настанов ефективної комунікації та взаємодії в процесі спілкування.

Упродовж ХХ століття тренінг як засіб адаптації людини до професійної діяльності, перепрограмування поведінки та діяльності людини отримав широке визнання і впровадження у різні сфери людської діяльності. На всіх заняттях з застосуванням методики тренінгу виконують психогімнастичні вправи, які допомагають у формуванні та розвитку умінь, навичок і настанов ефективного спілкування.

Психогімнастичні вправи з тренінгу сенситивності розвивають чутливість у сприйнятті навколишнього світу, психологічних явищ і перш за все самого себе. Розвинута сенситивна здібність визначає можливості людини у встановленні та підтримуванні контактів у спілкуванні.

Психогімнастичні вправи з тренінгу креативності допомагають простежити та оцінити досягнення в межах програми, з'ясувати, які відбулися зміни. Продукти тренінгу креативності – це швидкість, гнучкість, точність, оригінальність мислення, толерантність, здатність до вирішення проблемних завдань та ситуацій..

Створити такий рівень відкритості, відвертості, довіри, емоційної свободи, згуртованості і такий стан кожного учасника, які дозволили б успішно працювати, просуватися вперед допоможуть психогімнастичні вправи тренінгу партнерського спілкування [9, с. 184-189].

В контексті інформатизації освіти перейдемо до розгляду більш інформатизованих видів діяльності із залученням інформаційних технологій:

Як засвідчують результати практичного використання такої педагогічної технології як проект у процесі навчання іноземних мов, відбувається невимушене запам'ятовування мовного матеріалу, умотивовується й набуває прагматичного спрямування діяльність, пов'язана з іншомовним спілкуванням. Під час виконання проектних видів роботи студенти використовують іноземну

мову як засіб мовленнєвої та соціальної взаємодії з одногрупниками у процесі планування, підготовки та підведення підсумків спільної навчальної діяльності.

Практика застосування проектних завдань у процесі навчання іноземних мов уже має певний досвід. Найтиповішими видами проектної діяльності є такі:

- підготовка і презентація іноземною мовою плакатів, проспектів, буклетів як результату проектування певного соціально-комунікативного завдання;
- випуск газети/журналу, де висвітлюється певна тема;
- підготовка сценарію фільма (Загальноуніверситетський фестиваль студентського англomовного кіно); тематичного вечора, зустрічі, концерту, свята, тощо;
- підготовка тематичної виставки робіт;
- організація прес-конференцій;
- підготовка до дебатів («Використання ядерної енергії в сучасному світі»/ «Легітимність скасування смертної кари») вікторини, диспуту;
- проведення інтерв'ю;
- організація звітів про виконану роботу.

Особливість сучасної іншомовної освіти, її тенденції, спрямовані на комунікативно-діяльнісний, особистісно зорієнтований і культурологічний розвиток зумовлюють переорієнтацію мети і змісту навчання, а також технологій і засобів їх реалізації.

Отже, інтерактивному навчанню характерна різнобічна взаємодія навчаємого з навчальним середовищем. Розглянемо можливість взаємодії з таким типом середовища як віртуальне:

За словами Д. Уорліка [2, с. 107], блог є основним інструментом для розвитку навичок грамотності у XXI столітті, оскільки він реконструює читання, письмо, самовираження й публікації в Інтернеті.

Коли майбутні філологи обмінюються в Інтернеті своїми враженнями, вони стають членами освітнього співтовариства, у якому зміст і визначальний досвід створюються самими студентами. Цього можна успішно досягти у блогах. Вдале відбиття власних вражень включає критичне осмислення загальних

реакцій індивіда і їхнього вираження. Це дозволяє зреагувати на результати роботи інших студентів й утворити навчальне співтовариство.

Відмінності блога від традиційного щоденника обумовлюються середовищем. Блоги є, зазвичай, публічними і припускають сторонніх читачів, які можуть вступити в публічну полеміку з автором у коментарях до блогозапису або своїх блогах.

Відмінності блога від традиційного щоденника обумовлюються середовищем. Блоги є, зазвичай, публічними і припускають сторонніх читачів, які можуть вступити в публічну полеміку з автором у коментарях до блогозапису або своїх блогах.

Створення й підтримку блога за складністю можна порівняти з використанням електронної пошти. Блоги, за своєю природою, є інтерактивними, сполучаючи статичну і динамічну складові.

Веблоги утворюють комунікативне середовище, яке характеризується полілогом. Використання блогів допомагає майбутнім філологам-перекладачам стати експертами в досліджуваній галузі.

Інтеграція блогів в едукативний процес може забезпечити реальну аудиторію для студентських робіт, яка складається з практично необмеженого числа Інтернет-користувачів, що підвищує мотивацію і відповідальність майбутніх фахівців за зміст створюваних ними блогів [8].

Аудиторія блогів, котрі пропонують читачам автентичний комунікативний контент, є мультикультурною й об'єднаною Всесвітньою мережею.

Уже зараз викладачі зазначають, що SMS, певною мірою електронна пошта й інші, скорочені за формою, або такі, що припускають недотримання форми спілкування, Інтернет-технології призводять до негативного впливу на мовлення студентів, спрощення й вульгаризації мови.

Студенти можуть зіштовхнутися у відкритому комунікативному просторі з неконструктивною критикою, яка доходить до образливих коментарів. Для того щоб майбутні філологи самі не стали джерелом негативних емоцій для авторів і

відвідувачів блогів, викладачі й самі студенти мають обов'язково приділяти увагу мережевому етикету й етиці спілкування.

Отже, на нашу думку, можливим є пропаганда сприйняття блогів у навчальному середовищі як поєднання інструментарію з розвитку мовленнєвих навичок на базі інтерактивної діяльності у тандемі з новітніми інформаційними інтерактивними технологіями в контексті інформатизації освіти і інтенсифікації міжкультурного спілкування. В сучасному світі, в якому дискурс вже підпорядковано технологіям Веб 2.0, стає неминучою необхідністю навчати студентів-філологів цифровою грамотності і цифрового письма. Адже письмо – дуже розповсюджена форма комунікації, за умови реалізації в формі блога дає змогу сформуванню у майбутнього фахівця (філолога-перекладача) концепт аудиторії.

Висновки та перспективи подальшої розробки зазначеного напрямку.

Нами вже було підкреслено певний альтернативний аспект поняття інтерактивності в контексті нової парадигми освіти і її інформатизації. В цьому контексті ми підтримуємо тезу, що студентське майбутнє належить on-line. Це, в свою чергу, підкреслює важливість розвитку у студентів навичок цифрової грамотності та роботи з гіпертекстами. Проте такий темп інформатизації освіти висуває ряд вимог і до сучасного викладача ВНЗ, а саме – викладач повинен вміти розробити моделі використання інструментарію інформаційних технологій для студентів.

Статья посвящена изменению приоритетов в современных образовательных стратегиях и внедрению интерактивной деятельности в процесс обучения иностранным языкам в высшем учебном заведении. Интерактивные упражнения соединяют в себе психологический и личностный аспекты работы преподавателя наряду с применением современных информационных технологий.

Ключевые слова: образовательные приоритеты, интерактивное обучение, методика тренинга, проектная деятельность, блогосфера.

The article is dedicated to the educational priorities shift and interactive activities incorporation into the process of foreign language teaching in terms of higher educational institution. Interactive exercises integrate psychological and personal aspects of lecturer's work together with contemporary informational technology incorporation.

Key words: educational priorities, interactive teaching, training methodology, project work, blogosphere.

ЛІТЕРАТУРА

1. Безпалько В.П. Слагаемые педагогической технологии./ Безпалько В.П. – М.: Просвещение, 1989. – 178 с.
2. Бурлука О.В. Самоосвіта особистості в інформаційному суспільстві / О. В. Бурлука // Основи духовного життя українського суспільства та розвиток особистості: матеріали наук. конф. за підсумками виконання комплексної цільової програми (м. Харків, 11 – 12 жовтня 2004 р.). – Харків: Нац. юрид. акад. України, 2004. – С. 105–108.
3. Емельянов Ю.Н. Активное социально-психологическое обучение / Ю. Н. Емельянов – Л.: Ленкнига, 1985. – 342 с.
4. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. Ніколаєва С.Ю. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
5. Кривулина А.А. Эргодизайн образовательного пространства (размышление психолога). / А. А. Кривулина – М: ПЕР СЭ, 2003 – 192 с.
6. Кузовлев В. П. Индивидуализация обучения иноязычной речевой деятельности как средство создания коммуникативной мотивации. / В. П. Кузовлев – Липецк: МИР, 1981. – 205 с.
7. Лозовой В.А. Самообразование как социальная проблема / В. А. Лозовой, Е. В. Бурлука // Структура освіти в регіоні: проблеми оптимізації (матеріали міжнародної науково-практичної конференції 12-14 грудня 1996 р.). – Харків: “Авеста“. – 1996. – С. 48–50.

8. Про інноваційну діяльність: Закон України [№ 40-IV від 4 лип. 2002 р.] // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 36. – С. 266.
9. Психогимнастика в тренінге /Под ред. Н.Ю. Хрящевой. – СПб.: ПИТЕР, 1999. – 256 с.